

Doktori (PhD) értekezés tézisei

**Nyelvválasztás és nyelvtanulási motiváció
Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye
érettségit adó képzéseiben**

Sebestyén Krisztina

Témavezető: Dr. Chrappán Magdolna

DEBRECENI EGYETEM

Humán Tudományok Doktori Iskola

Debrecen, 2022

Az értekezés célkitűzése, a téma körülhatárolása

A nemzetközi és hazai kutatói álláspontok szerint az idegennyelv-tudás napjainkban egyre inkább alapkompenciává válik nemcsak a tanulmányok, hanem a munkavállalás területén is (Hegy-Halmos 2018), mert az emberi és a kulturális tőke részeként a munkaerőpiacon tudástöbbletet jelent (Veroszta 2010; Gerhard-Hans 2013; Pusztai 2015). Az Európai Unió célkitűzése, hogy az emberek az anyanyelvük mellett másik két nyelven is tudjanak kommunikálni (Kommission der Europäischen Gemeinschaften 2005; Hesse et al. 2008), amire az oktatási rendszereknek reagálnia kell az idegennyelv-tanulás elősegítésével, ami az idegennyelv-tudásszint emelkedését hozza magával (Hufeisen 2008). Az európai országok többségében két idegen nyelv ismerete elvárás, amiből az egyik az angol, mert világnyelvvé vált (Saraceni 2008), míg a másik idegen nyelvet a német vagy a francia jelenti (Eurydice 2017). Hazánkban az angol után általában a német a második idegen nyelv, amely tendencia mögött történelmi okok, földrajzi tényezők, gazdasági

folyamatok állnak, ami azt okozta, hogy az 1990-es években többen tanultak németül, mint angolul, de a 2000-es évekre ez fokozatosan megfordult (Tichy és Ilse 2014). Kutatásunkban ennek a változásnak a hátterét, illetve az angol vezető nyelvvé válását vizsgáljuk kitérve a nyelvválasztási tényezőkre, valamint a módszertanra és a tankönyvekre, melyek kiegészíthetik a szakirodalom eddigi megállapításait.

A disszertációnk célja egy keresztmetszeti kép adása a jelenlegi középiskolai idegennyelv-tanulási és -tanítási helyzetről, amikkel kapcsolatban azt vizsgáltuk, hogy a rendszerváltozást követően milyen jelentős nyelvválasztást, nyelvtanulást befolyásoló tényezők lehetnek hatással napjainkban a nyelvtanulásra irányuló aspirációkra, továbbá milyen nyelvtanulási motivációk, módszerek, jövőbeli tervek katalizálják, vagy gátolják a német nyelv tanulását, és ezzel párhuzamosan milyen faktorok segítik az angol egyre nagyobb térnyerését. E kérdések megválaszolásához nyelvpedagógiai, valamint nevelésszociológiai megközelítésből kerestünk olyan okokat és magyarázatokat, amik befolyásolhatják a német választását, idegen nyelvként tanulásának/tanításának

közoktatásbeli hatékonyságának növelését, illetve a mindennapokban használható nyelvtudás átadását. Magyarországon jelentős a német nemzetiség aránya (Tóth és Vékás 2014), de a disszertációnknak nem célja a német nemzetiségi nyelvoktatás részletes vizsgálata (az ezzel kapcsolatos információk csak érintőlegesen jelennek meg), hanem ezen túlmutatóan a német, mint idegen nyelv tanítását vizsgáljuk. A nyelvtanulást számos tényező befolyásolja, például az a környezet, ahol a nyelvtanuló él, az oktatási intézményekben tanulható idegen nyelvek, a nyelvtanulást szabályzó jogszabályok, a nyelvtanuló személyes jellemzői, a nyelvtanárok, továbbá a nyelvtanuláshoz használható eszközök (Csapó 2001; Petneki 2002; Pusztai 2009; Klein 2011; Sominé Hrebik 2011; Hegedűs 2016b). Az említett tényezők teljeskörű vizsgálata túlmutat disszertációnk keretein, ezért kutatásunkban csak a legszorosabban kapcsolódókat vizsgáljuk: a tanulók családi háttérét, nyelvválasztási motivációját, nyelvtanulási céljait, a nyelvtanárok szakmai munkáját és továbbképzési terveit, valamint a tanulók és a tanárok tankönyvekről alkotott véleményét.

Kutatásunk újszerűsége az az aspektus, ami a német, mint idegen nyelv tanításának/tanulásának sikerességét befolyásoló, elsősorban társadalmi és nyelvtanítási tényezőkre tér ki egy szűrt tanulói, illetve tanári mintán Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében. A képzéstípusonkénti (gimnázium, szakgimnázium) összehasonlítás, illetve a területi lehatároltság kutatási újdonság, mert pontosabb információkat kapunk, mint egy országosan reprezentatív kutatás óvatosabb következtetései alapján, továbbá korábban nem volt ilyen részletes vizsgálat Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéről, ezért a területi sajátosságok is alaposabban megismerhetők a kutatással. Az eredményeink hasznosak a nyelvtanulás és nyelvtanítás eredményességének növeléséhez, az idegennyelv-tanítás módszereinek, eszközeinek fejlesztéséhez, amik hosszútávon hozzájárulhatnak a többnyelvűség eléréséhez.

A kutatásunk előkészítéséhez áttekintettük a német nemzetiség területi megjelenését, a németet és az angolt tanulók létszámadatait, valamint a nyelvoktatást szabályozó dokumentumokat azért, hogy megvizsgáljuk,

van-e ezek között lényeges, idegennyelv-választást befolyásoló tényező. Magyarországon a német nemzetiségűek jelentős része a 2011. évi népszámlálás adatai szerint a fővárosban, továbbá Baranya, Tolna, Pest és Veszprém megyében él (Bindorffer et al. 2010; Takács 2013; Tóth és Vékás 2014). Ez az oka annak, hogy az Oktatási Hivatal adatai alapján főleg ezeken a területeken működnek német nemzetiségi oktatási/nevelési intézmények is (Nemzetiségi, illetve két tanítási nyelvű nevelést, oktatást folytató köznevelési feladatellátási helyek listája [KIR] 2016). A nem nemzetiségi általános iskolák területi mintázata a 2000-es évek elejéhez képest változott, mert Imre (2000), illetve Csapó (2001) ezredfordulói adatai szerint az ország keleti felében inkább angolt, míg a nyugati országrészben inkább németet tanultak a diákok. Az általunk vizsgált adatok (Működő köznevelési intézmények listája [KIR] 2016; Köznevelési intézményben oktatott idegen nyelvek [KIR] 2016) szerint azonban a csak angolt tanító általános iskolák főként Nógrád, Heves, Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár-Bereg, míg az angolt és a németet is tanító általános iskolák száma Bács-Kiskun, Fejér és Pest

megyében jelentős. Az ország keleti részében sokszor a településszerkezet miatt is több településen angolt és németet is tanító általános, illetve középiskola egyaránt működik, ami azt jelenti, hogy az iskolák nyelvi kínálatát tekintve a diákok angol- és/vagy némettanulási lehetőségei egyre kevésbé élesen válnak szét.

A nyelvtanulói létszámadatok szerint az 1990/1991-es és a 2018/2019-es tanév között az általános iskolákban és a szakiskolákban/szakközépiskolákban a 2000 évek elejéig a németet tanulták nagyobb arányban, míg a szakközépiskolákban/szakgimnáziumokban már az 1990-es évek közepétől, a gimnáziumokban pedig az első vizsgált tanévtől az angolt tanulók voltak többségben (Csécsiné Máriás et al. 2008; Hagymássy és Könyvesi 2017; az Oktatási Hivatal adatszolgáltatása 2019).

A rendszerváltozástól többször változtak az oktatást szabályozó dokumentumok (Nat, kerettanterv), de a nyelvtanítás lehetőségei szinte nem változtak, mert kötelezően a 4. évfolyamtól kezdődik, és általában idegen nyelvenként heti 2-3-4 órát jelent. A dokumentumok általánosságban vonatkoznak az élő idegen nyelvek tanítására, ezért nincsen olyan nyelvspecifikus

különbség, ami befolyásolná az egyes idegen nyelvek választását, tanítását és tanulását.

A nyelvtanítást meghatározza a nyelvtanár pedagógiai szemlélete és módszertani felkészültsége is. A nyelvtanítás pedagógiai szemlélete állandóan változik, ezért a hagyományosan tanárközpontú információátadáshoz képest az 1990-es években már egyre inkább a tanulóközpontúság jelent meg, és az ehhez kapcsolódó nyelvtanítási módszerek váltak népszerűbbé (Taczman 2014). A módszerek használata nem köthető szigorúan egy-egy pedagógiai szemlélethez, így a nyelvtanárok változatos módszertani repertoárt állíthatnak össze maguknak (Einhorn 2015a).

A nyelvválasztást motiváló, valamint a nyelvtanulási teljesítményt befolyásoló tényezők közé sorolhatók például az egyén anyanyelve(i), a korábban tanult idegen nyelv(ek), az egyén szociokulturális háttere, motivációja, életkora és további személyiségjegyei (Sominé Hrebik 2011). A társadalmi háttér meghatározza, hogy milyen fizikai és szociokulturális környezet veszi körül a nyelvtanulót, utóbbiba beletartozik a szülők iskolai végzettsége, társadalmi

státusza, valamint a kulturális fogyasztása is (Pusztai 2009; Nikolov és Csapó 2018). Mindezek hatással vannak az otthon használt nyelv kidolgozottságára, ami befolyásolja a szókincs nagyságát, ezzel együtt pedig az egyén tanulmányait is, mert ha nem tudja értelmezni az anyanyelvű kifejezéseket, akkor az idegen nyelvű feladatok megoldásával is problémája lesz (Bernstein 1971; Réger 1985; Gogolin 2014; Sebestyén és Hegedűs 2017). A magasabb társadalmi státuszú tanulók számára az otthon és az iskolában használt nyelv kevésbé tér el egymástól, ezért ők eredményesebbek lehetnek a tanulmányaikban (Réger 1990; Gogolin 2014). A magasabb társadalmi státuszú családokból származók általában gimnáziumban tanulnak, aminek háttérében nemcsak a szülők iskolázottsága, hanem a köz- és/vagy felsőoktatásban szerzett tapasztalataik is állhatnak (Boudon 1998; Blossfeld et al. 2019; Hegedűs 2020). A szülői iskolázottság mértéke az idegennyelv-tanulásra is hatással van, mert egyrészt a magasabban iskolázott szülők gyermekei angolt (is) tanulnak (Csapó 2001; Nikolov és Csapó 2018). Másrészt az idegennyelv-tanulás nemcsak a közoktatásban zajlik, hanem például

magánórákon, célnyelvi környezetben, ami lehet az anyagi helyzet függvénye (Einhorn 2012), vagy a térségé, ahol a tanuló él, és a tanulmányait folytatja (Kozma 1973; Forray és Híves 2003; Pusztai 2004; Hegedűs 2016a). A szakirodalom alapján több kutatási kérdést fogalmaztunk meg: az általános iskolában tanult idegen nyelv hatással van-e a középiskolában tanult idegen nyelv(ek)re; a családi háttér hogyan befolyásolja a középiskolai képzéstípus, illetve az idegen nyelvek választását; a családi háttér és a tanult idegen nyelvek alapján milyen különbség fedezhető fel a tanulmányi teljesítményben, valamint a jövőtervekben?

A nyelvválasztást és a nyelvtanulást katalizál(hat)ják az egyén kognitív, szociális érzelmi – ide tartozik a motiváció is –, illetve nyelvi tényezői (Rampillon 1995; Józsa és Fejes 2012). A nyelvi tényezők közé tartozik az egyén nyelvérzéke, előzetes nyelvtudása és szintje, amik segíthetik egy újabb idegen nyelv megtanulását (Heyd 1991; Szépe 2000; Kovács 2014). Ez utóbbival összefüggésben lényeges, hogy az egyén melyik idegen nyelvet kezdte elsőként tanulni, mert ez hatással van a további idegen nyelvek

memorizálására. Magyarországon és a hasonló egynyelvű országokban az egyén az intézményes idegennyelvtanítással kezd kétnyelvűvé válni (Petneki 2015). Az egyén iskolai teljesítményét az is meghatározza, hogy milyen az iskolai közössége, mennyire motiválja a többiek teljesítménye, milyen a tanárok és tanulók közötti kapcsolat, a nyelvtanulással kapcsolatos sikerek/kudarok közösség általi megítélése stb. (Dörnyei 2001; Fejes és Józsa 2007; Günther és Günther 2007; Józsa és Fejes 2012). A tanárok személyisége, szakmai ismeretei, tanítási képességei meghatározóak a tanulók számára, mert a tanár személyisége mintául szolgálhat például a személyes kapcsolatok kialakítása vagy a tanórai véleményalkotás szempontjából (Dörnyei 2001). Szakmailag lényeges, hogy a tanár reflektív-e a saját munkáját illetően, fontosnak tartja-e az ön- és továbbképzéseket, mennyire változatosak a tanítási módszerei, s ezeket mennyire hatékonyan tudja alkalmazni (Falus 2001; Einhorn 2015b; Sebestyén és Dusa 2015). A nyelvtanulás során használt eszközök is befolyásolják a tanulói hatékonyságot és motivációt, ezek közül a tankönyveknek van a legmeghatározóbb szerepe

(M. Nádasi 2011). Mindezekkel kapcsolatban az alábbi kutatási kérdéseket fogalmaztuk meg: meghatározza-e a nyelvtanárok szakmai munkáját, továbbképzések iránti érdeklődését a pedagóguspályán eltöltött idő mértéke, illetve az általuk tanított idegen nyelvek; a tanulók tankönyvértékelését hogyan befolyásolják a jövőterveik; valamint milyen különbség fedezhető fel a tanulók és a tanárok tankönyvértékelései között?

Az idegennyelv-tanulás hatékonyságát mutatja a nyelvi versenyeken és a sikeres nyelvvizsgán résztvevők száma (ezekben általában az angol nyelvi adatok kétszeresei a németének), valamint a kétszintű érettségi eredményei. Az érettségi eredmények évenkénti, megyei bontásban, intézménytípusonként és szintenként végzett vizsgálata szerint a szakközépiskolai/szakgimnáziumi átlagok középszinten mindkét nyelvnél körülbelül egy egésszel alacsonyabbak, míg emelt szinten fel tudják venni a versenyt a gimnáziumi eredményekkel (Sebestyén 2017). Az utóbbi értékekben jelentős szerepe lehet a közoktatáson kívüli nyelvtanulásnak, de a felsőoktatási továbbtanulást vagy a munkaerőpiaci részvételt tekintve ez pozitív eltérés a középszintű

eredményekhez képest. A német nemzetiségi háttér is hatással lehet az érettségi adatokra, de az átlagok alapján ez inkább a középszintű érettséginél jelenik meg.

Az alkalmazott módszerek

A „Némettanítás és -tanulás Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében” (2018-2019) című saját kutatásunkban 11. évfolyamos németet és/vagy angolt tanuló gimnazistákat, szakgimnazistákat és a nyelvtanáraikat vontuk be. A kutatás területi lehatárolását a szakirodalomra (például Garami 2013; Híves 2015; Hegedűs 2020), a vonatkozó statisztikai adatokra, valamint egy korábbi vizsgálatra (Sebestyén – Hegedűs 2017) alapozva végeztük el, majd szűkítettük le két megyére. A disszertációnkban végzett kutatáshoz olyan földrajzi területet keresünk, ahol a német nemzetiségi háttér alacsony, mert így szeretnénk volna csökkenteni a nemzetiségi származásból adódó tényezők torzító hatását, amik a nyelvválasztás és a nyelvtanulási motiváció vizsgálatokor a német nyelv felé irányultak volna.

A kutatáshoz Evasys programban egy tanulói, és két tanári kérdőívet szerkesztettünk. A tanulói

kérdőívben demográfiai adatokra, az egyén korábbi nyelvismeretére, általános és középiskolai nyelvtanulási motivációjára, módszereire és eszközeire vonatkozó kérdéseket tettünk fel. A nyelvtanári kérdőívekben demográfiai adatokra, korábbi nyelvismeretre, a szakmai fejlődésre, a jövőbeli továbbképzési tervekre és a nyelvtanárként végzett pedagógusmunka jellemzőire kérdeztünk rá. A papíralapú kérdőívek pilot vizsgálatára 2018 decemberében két Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei intézményben került sor, majd az adatfelvétel 2019 március-áprilisában zajlott. A pilot eredményei teljes mértékben beilleszthetők voltak a tavaszi adatfelvétel eredményei közé, így a két megye összesen 18 intézményéből 890 tanulói, 43 némettanári és 57 angoltanári kérdőívet gyűjtöttünk össze.

Az adatgyűjtés rétegzett mintavétellel történt, amiben a tanulók létszáma, képzéstípusa és a fenntartók szerint reprezentatív minta létrehozása volt a célunk. A tanulók és a tanárok létszámával kapcsolatban az Oktatási Hivatal 2019-es adatszolgáltatása alapján 10%-os minta elérését tűztük ki, amiből a tanulónál 8,6%-os, a tanároknál 11,2%-os mintát sikerült összegyűjtenünk.

A tanulók kutatásba való bevonása nem volt teljeskörű Hajdú-Bihar megyében (395 fő) és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében (453 fő), de az egyes nyelvtanulói csoportok tagjait tekintve igen. A két megyéből közel azonos a bevont gimnazisták (420 fő) és szakgimnazisták (444 fő) létszáma, ezért a mintánk képzéstípusok szerint reprezentatívnak tekinthető. Fenntartók szerint nem sikerült reprezentatív mintát kialakítanunk, mert a különböző fenntartóknál megkeresett intézmények nem mindegyike kívánt részt venni a kutatásunkban. Az adatokból egy tanulói (890 fő) és egy tanári (100 fő) adatbázist készítettünk, melyek elemzéséhez SPSS programot használtunk, valamint a területi adatokat MapInfo programmal térképen ábrázoltunk.

A tanulókat a szüleik legmagasabb iskolai végzettsége és a családjuk anyagi helyzete alapján egy magas (254 fő) és egy alacsony (486 fő) társadalmi státuszú csoportba soroltuk; illetve a tanult idegen nyelvek szerint három csoportot hoztunk létre: csak németet (157 fő), csak angolt (337 fő), valamint németet és angolt is tanulók (396 fő). A középiskola-választási szempontok alapján négy klaszterbe soroltuk a tanulókat:

„Ingázó szakmaorientáltak” (233 fő), „Kitörni vágyók” (274 fő), „Felsőoktatás-orientált helyiek” (127 fő) és „Túlélésre hajtok” (255 fő). A válaszadók a tankönyvek jellemzőit ötfokú Likert-skálán értékelték, majd ezeket a válaszokat egy-egy változóban összesítve vizsgáltuk meg a német- (474 fő) és az angol tankönyveket (632 fő) értékelők véleményét.

A tanári adatbázisban a pedagógus pályán eltöltött idő alapján a 0-9 éve (12 fő), a 10-19 éve (35 fő), a 20-29 éve (40 fő) és a legalább 30 éve (12 fő) nyelvtanárként dolgozókat külön csoportba soroltuk. Új változót hoztunk létre a szerint, hogy a kitöltő német- (43 fő) vagy angoltanárként (57 fő) dolgozott az adatfelvétel idején, illetve a tanulói adatbázishoz hasonlóan kialakítottunk egy tankönyvértékelésre vonatkozó változót.

Ezt követően Cronbach-alfa és eloszlás vizsgálatokat végeztünk, két- és háromdimenziós keresztábrákat készítettünk, variancia-analízist, valamint korrelációt számoltunk. Az anonimitás megőrzése miatt a tanulói és a tanári adatokat nem kapcsolhattuk össze, ezért a megállapításaink legfeljebb intézményi szintűek.

Az eredmények

A kutatásban a németet és/vagy angolt tanulók, illetve a nyelvtanáraik nyelvtanulással, nyelvtanulási motivációval kapcsolatos véleményét elemeztük és hasonlítottuk össze. A célunk az volt, hogy megvizsgáljuk, milyen okok lehetnek hatással a német nyelv egyre kisebb népszerűségére, s ezzel párhuzamosan az angol egyre nagyobb térnyerésére. A témával kapcsolatban 8 hipotézist vizsgáltunk.

Az első hipotézis szerint *az általános iskolában elkezdett idegennyelv-tanulás meghatározza a középiskolában tanult idegen nyelvet – igazolódott.* A 827 tanuló közül csak 75 fő (9%) tanult a középiskolában az általános iskolában tanulttól eltérő idegen nyelvet, ami háromszorosa az Albert és munkatársai (2018) által országosan reprezentatív mintán megállapított 3%-nak. Az eltérés oka a kutatásunk területi lehatároltsága lehet.

A második hipotézisben azt fogalmaztuk meg, hogy *a tanulók családi háttere meghatározó a középiskolai képzéstípus- és idegennyelv-választásban – igazolódott.* Eredményeink szerint az általános iskolában tanult idegen nyelv meghatározza a középiskolában

tanultat. Ha az általános iskolai idegennyelv-választásban a szülő döntött, 54%-uk a németet választotta gyermeke számára, ami különösen igaz a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei, magas társadalmi státuszú válaszadók szüleire, de ha a válaszadó döntött, akkor családi háttértől függetlenül inkább az angolt nyelvet választotta. Az alacsony és a magas társadalmi státuszúak eltérő módon választanak idegen nyelvet, mert míg az előbbi csoport inkább angolt, addig az utóbbi csoportba tartozók németet (is) tanulnak. Ez a megállapítás különbözik a korábbi szakirodalomban (például Csapó 2001; Nikolov 2003; Nikolov és Vígh 2012; Nikolov és Csapó 2018) olvashatótól, így ez az eredmény disszertációnk egyik tudományos újdonságát jelenti. Az eredmény egyik oka lehet, hogy a kutatásunk két megyére vonatkozik, így a helyi, szociokulturális jellegzetességek jobban kimutathatók, és nem vesznek el egy országos minta nagyobb adatbázisában. Például a tanulói adatbázisban jelentős azoknak a magas társadalmi státuszúaknak az aránya, akik nívós szakgimnáziumba járnak azért, hogy a munkaerőpiacon keresett szakmát szerezzenek, s a szakképzés miatt németet (is) tanulnak. A másik ok a

szülők személyes indíttatása lehet: jövőbeli, német nyelvterületre tervezett munkavállalás, utazás (Bassola 1995; Einhorn 2000; Szépe 2000), de az utóbbi további kutatásokat igényel.

A harmadik hipotézisben azt feltételeztük, hogy *az alacsonyabb társadalmi státuszú, németet tanulóknál a tantárgyi teljesítmények alacsonyabbak, mint a hasonló társadalmi státuszú angol tanulóknál – részben igazolódott.* Az alacsony társadalmi státuszú válaszadók tanulmányi eredményei mindig alacsonyabbak, mint a magas társadalmi státuszúaké, de a csak németet tanulók tanulmányi eredményei az esetek több mint felében jobbak, mint a csak angol tanulóké. A két megye összehasonlításában a Hajdú-Bihar megyei németesek eredményei jobbak voltak, aminek oka lehet, hogy a szüleik általában véve iskolázottabbak. A csak németet tanulók, a magasabb társadalmi státuszúak, illetve a Hajdú-Bihar megyeiek közül nagyobb arányban vettek részt idegen nyelvi versenyeken. A csak németet tanulók közül főként a szakmunkás/szakiskolai végzettségű apák gyermekeinek van közép- vagy felsőfokú nyelvvizsgálója, emelt szintű érettségije, ezzel szemben angolból főleg a

diplomás apák gyermekeinek. Összességében az alacsonyabb társadalmi státuszú, németet tanulók tanulmányi teljesítménye jobb, a csak németet tanulók közül többen vettek részt idegen nyelvi versenyeken, viszont a diplomás apák gyermekei inkább angolból érettségiztek, nyelvvizsgáztak.

A negyedik hipotézisben azt fogalmaztuk meg, hogy *az alacsonyabb társadalmi státuszú, németet tanulók alacsonyabb célokat tűznek ki, mint a hasonló társadalmi státuszú angolt tanulók – igazolódott.* Az alacsony társadalmi státuszúak tervei között inkább a középszintű érettségi, külföldi munkavállalás jelenik meg, szemben a magas társadalmi státuszúakkal, akiknél szerepel a középfokú nyelvvizsga is. Az alacsony társadalmi státuszúak közül arányaiban többen szeretnének angolból nyelvvizsgázni, mint németből, és a csak németet tanulók között nagyobb arányban vannak, akik angolból terveznek nyelvvizsgázni, mint a csak angolt tanulók között a német nyelvvizsgát tervezők. A Hajdú-Bihar megyei, csak németet tanulók jövő terveiben a középfokú nyelvvizsga és a külföldi munkavállalás jelenik meg, míg a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyeiekénél

a középszintű érettségi. A németet és angolt is tanulóknál az említett három változónál a Hajdú-Bihar megyeiek értékei magasabbak. Összességében az alacsony társadalmi státuszú, németet tanulók jövőbeli terveiben a német kisebb jelentőséggel bír az angol nyelvvel, vagy az angolt tanulók terveivel szemben.

Az ötödik hipotézisünk szerint *a több szakmai tapasztalattal rendelkező pedagógusok inkább az idegen nyelv alkalmazás szintű használatára helyezik a hangsúlyt – igazolódott.* A nyelvtanárok közül 0-9 éve pályán lévők a tanítási rutin, illetve a minél több ismeret megszerzésére törekednek, és a jövőben számos továbbképzésen tervezik bővíteni az ismereteiket. A 10-19 és a 20-29 éve tanítók a módszertani kultúrájuk bővítésére fókuszálnak, de a 10-19 éve pályán lévők értékelése szignifikánsan a legmagasabb azzal kapcsolatban, hogy a tanórai haladás érdekében frontális munkaformát alkalmaznak. A legalább 30 éve pályán lévők főként a tanulók kommunikációjának fejlesztésére, illetve a tehetséggondozásra összpontosítanak, viszont kevésbé érdeklődnek a módszertani megújulás és a szakmai továbbképzések iránt.

A hatodik hipotézisben azt fogalmaztuk meg, hogy *szignifikáns különbség van a német- és az angoltanárok tanóraszervezése között – igazolódott.* Szignifikáns különbség, hogy a némettanárok a nyelvtani ismeretek fejlesztését – ez nyelv szerkezeti sajátosságaiból adódhat –, valamint a tanórai rend megteremtését tartják fontosabbnak, míg az angoltanároknak a tanulók létszáma jelent nagyobb problémát. A jövőbeli továbbképzési igényeket a válaszadók érdeklődési köre miatt vizsgáltuk meg, mert az itt szerzett ismeretek hatással lehetnek majd a tanóraszervezésre. Szignifikáns különbség, hogy a némettanárok az interaktív táblával, audiovizuális segédanyagokkal kapcsolatos, illetve a magyar nyelvű szaktudományos és szakmódszertani képzéseken való részvételt részesítik előnyben az angoltanárokhoz képest.

A hetedik hipotézisben azt feltételeztük, hogy *a különböző tanulói csoportok további terveik függvényében eltérően értékelik a tankönyveiket – igazolódott.* A tanulók középiskola-választási jellemzőiből létrehozott klaszterek alapján végeztük a hipotézis vizsgálatát. Az „Ingázó szakmaorientáltak”-nál

több esetben a németesek tankönyvértékelés-átlagai magasabbak az angolosokénál, ami a klaszterre jellemző magasabb társadalmi háttérrel, valamint a középfokú, piacképes szakma megszerzésének igényével függhet össze. A többi klaszterre az angolosok magasabb átlagai a jellemzőek: a „Kitörni vágyók”-nak, illetve a „Felsőoktatás-orientált helyiek”-nek elsősorban a felsőoktatási továbbtanulás a célja, amihez hasznos lehet az angol nyelvtudás például a szakirodalomban való tájékozódás vagy egy külföldi ösztöndíj kapcsán. A „Túlélésre hajtók” is az angol tankönyveket értékelték magasabbra, de az átlagaik sokszor a legalacsonyabbak, ami a klaszterre jellemző, középiskolai tanulmányaikkal kapcsolatos általános motiválatlanabbságukból is eredhet.

A nyolcadik hipotézisben azt fogalmaztuk meg, hogy *mind a két idegen nyelvnél a saját és a tanáraik véleménye alapján is a tanulók magasabbra értékelik a tankönyveik színvonalát, mint a tanáraik – nem igazolódott.* A tanárok és a tanulók saját, illetve a tanárok diákjaikról feltételezett véleményének összehasonlításakor a tanárok tankönyvértékelései kettő kivétellel magasabbak, mint a tanulók saját, valamint a

tanáraik által feltételezett átlagai. A hipotézis vizsgálatakor új, tudományos eredményeket is kaptunk, mert a tanulók és a tanárok tankönyvértékelés-átlagaiban különbség van aszerint, hogy melyik idegen nyelvvél foglalkoznak. Az angolt tanulók kettő kivétellel magasabbra értékelték a tankönyveiket, aminek az oka a német és az angol nyelv tantárgyi kedveltségének mértéke lehet. Az angoltanárok kivétel nélkül minden esetben magasabbra értékelték az általuk használt tankönyveket, mint a némettanárok, aminek háttérben valószínűleg az alacsony elemszámok állnak, de az okok kiderítése további vizsgálatokat igényel.

Összességében megállapítható, hogy a vizsgált tényezők közül a családi háttér a legmeghatározóbb az idegennyelv-választásban és -tanulásban, mert például, ha az általános iskolában tanult idegen nyelvet a szülő választja, akkor a családi háttérnek befolyásoló szerepe van abban, hogy a gyermek angol vagy német nyelvet tanul. A magasabb társadalmi státuszú tanulók magasabb szintű nyelvtudás elérésére törekednek németből, míg az alacsonyabb társadalmi státuszúaknak inkább az angol nyelv tanulásával kapcsolatos jövőbeli tervei vannak.

Eredményeinkből megállapítottuk, hogy az idegen nyelvek között a német az angol után a második helyen áll, s úgy gondoljuk, hogy ez a jövőben is így fog maradni. A nyelvtanárok szakmai munkájára és tervezett továbbképzéseire hatással van a pedagóguspályán eltöltött idő, valamint szignifikáns különbségek mutathatók ki a különböző idegen nyelvet tanítók között; így a pedagógusok számára célzottabban szervezhető módszertani, valamint új eszközökkel kapcsolatos továbbképzések. Az angolt tanulók jobban kedvelik az angolóráikat, mint a németesek a németóráikat, ami pozitív irányba befolyásolhatja a tankönyveik értékelését, de még ezek az értékek is elmaradnak a tanáraik tankönyvekről alkotott véleményétől; a tanulói vélemények alapján a tanárok változtathatnak a tanóraszervezésen, ami pozitív hatással lehet tanulók nyelvtanulási motivációira és tanulmányi teljesítményére.

A disszertáció tudományos újdonsága elméleti szempontból az a nyelvpedagógiai és nevelésszociológiai nézőpont, amiben elsősorban a nyelvpedagógiai és társadalmi jellemzőkre vonatkozó szakirodalom együttesen jelenik meg. A disszertáció empirikus

újdonsága a saját kutatásunk, amiből „Némettanulás, illetve -tanítás Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében” című tanulói és tanári adatbázisainkat hoztuk létre, amikhez hasonló kutatások korábban készültek (Einhorn 2015a; Öveges és Csizér 2018 stb.), de ezek országos szintűek voltak, míg a disszertációban elemzett adatbázisok egy térség helyi jellegzetességeit mutatják meg. Például a tanulói adatbázisban négy tanulói klasztert („Ingázó szakmaorientált”, „Kitörni vágyók”, „Felsőoktatás-orientált helyiek”, „Túlélésre hajtók”) hoztunk létre, akiknek a családi háttérét, tanulmányi jellemzőit további változók bevonásával elemeztük. Szintén empirikus újdonságok, hogy több olyan adatbázist elemeztünk, amik kifejezetten a kutatáshoz készültek. Ilyenek a kutatás előkészítéséhez használt „Az 1998/1999. és 2018/2019. tanévek közötti tankönyvjegyzékek német, mint idegen nyelv tanításához használható kiadványokat tartalmazó adatbázis”, a „Német nyelvi érettségi 2007-2018” és az „Angol nyelvi érettségi 2007-2018” című adatbázisok. Tudományos újdonság az is, hogy a németet és az angolt tanulókat,

illetve tanítók válaszainak párhuzamos elemzésére került sor a disszertációban.

Kutatásunk korlátai közé tartozik, hogy az Oktatási Hivatal 2019-es adatszolgáltatásától eltérő arányban tudtuk bevonni fenntartók szerint a középiskolákat, ezért legkevesebb az egyéb fenntartású intézményekből válaszolók aránya, míg az Oktatási Hivatal szerint a vizsgált megyékben ez a fenntartói csoport rendelkezik a legtöbb intézménnyel. A másik korlát a képzéstípusonkénti és a területi lehatároltság, mert ezen szűrt minta alapján országos szintű vagy a középiskolai képzésekre átfogóan vonatkozó megállapítások nem tehetők. A harmadik korlátot a tanárok létszámadatai jelentik, mert a szakgimnáziumokban dolgozók (33 fő) létszáma fele a gimnáziumokban tanítókénak (66 fő), illetve a németet (43 fő) és az angolt (57 fő) tanítók létszáma sem egyenlő.

Hivatkozott irodalom

Albert Á., Tankó Gy. és Piniel K. (2018): A tanulók válaszai a 11. évfolyamon. In: Öveges E. és Csizér K. (szerk.): *Vizsgálat a köznevelésben folyó idegennyelv-oktatás kereteiről és hatékonyságáról. Kutatási jelentés*. Budapest. 90-160.

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/sajtoszoba/nyelvoktatas_kutatasi_jelentes_2018.pdf [2021. január 15.]

Bassola P. (1995): *Deutsch in Ungarn in Geschichte und Gegenwart*. Heidelberg: Groos.

Bernstein, B. B. (1971): *Class, codes and control*. London: Routledge.

Bindorffer Gy., Dóczé N. és Kállai E. (2010): A magyarországi nemzeti közösségek történelme és jelene. In: Gyulavári T. és Kállai E. (szerk.): *A jövevényektől az államalkotó tényezőkhöz. A nemzetiségi közösségek múltja és jelene Magyarországon*. Budapest: Országgyűlési Biztos Hivatala. 49-143.

Blossfeld, H.-P., Blossfeld, G. J. és Blossfeld, P. N. (2019): Soziale Ungleichheiten und Bildungsentscheidungen im Lebenslauf: Die Perspektive der Bildungssoziologie. In: *Journal for Educational Research Online/Journal für Bildungsforschung Online*, 11(1): 16-30.

Boudon, R. (1998): Társadalmi egyenlőtlenségek a továbbtanulásban. In: Halász G. és Lannert J. (szerk.): *Oktatási rendszerek elmélete. Szöveggyűjtemény*. Budapest: Okker. 406-417.

Csapó B. (2001): A nyelvtanulást és a nyelvtudást befolyásoló tényezők. In: *Iskolakultúra*, 11(8): 25-35.

Csécsiné Máriás E., Könyvesi T., Kozma-Lukács J. és Tuska Zs. (2008): *Oktatás-statisztikai évkönyv 2007/2008*. Budapest: Oktatási és Kulturális Minisztérium.

Dörnyei, Z. (2001): *Teaching and Researching motivation*. Harlow: Longman.

Einhorn Á. (2000): Idegennyelv-tanítás a szakképző iskolákban. In: *Educatio*, 9(4): 691-700.

Einhorn Á. (2012): Nyelvtanításunk eredményessége nemzetközi tükröben. In: *Modern Nyelvoktatás*, 18(3): 22-34.

Einhorn Á. (2015a): *A pedagógiai modernizáció és az idegennyelv-tanítás*. Miskolc: Miskolci Egyetemi Kiadó.

Einhorn Á. (2015b): Pedagógiai kultúraváltás – de hogyan? In: Knausz I. és Ugrai J. (szerk.): *A pedagógiai kultúraváltás lehetőségei. Tanulmányok a Miskolci Egyetem Tanárképző Intézetében zajló fejlesztő munkáról*. Miskolc: Miskolci Egyetemi Kiadó. 57-75.

Eurydice (2017): *Schlüsselzahlen zum Sprachenlernen an den Schulen in Europa – Ausgabe 2017. Eurydice-Bericht*. Luxemburg: Amt für Veröffentlichungen der Europäischen Union.http://publications.europa.eu/resource/ellar/73ac5ebd-473e-11e7-aea8-01aa75ed71a1.0003.01/DOC_1 [2021. július 30.]

Falus I. (2001): Az oktatási módszerek kiválasztására és alkalmazására vonatkozó nézetek. In: Golnhofer E. és Nahalka I. (szerk.): *A pedagógusok pedagógiája*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó. 232-260.

Fejes J. B. és Józsa K. (2007): Az iskolai eredményesség és a tanulási motiváció kulturális jellemzői. Roma és többségi tanulók összehasonlítása. In: *Iskolakultúra*, 17(6-7): 83-96.

Forray R. K. és Híves T. (2003): *A leszakadás regionális dimenziói*. Budapest: Oktatókutató Intézet.

Garami E. (2013): *Kistérségi jellemzők együttes hatása az oktatás eredményességére és a továbbtanulási döntésekre*. PhD értekezés. Debrecen: Debreceni Egyetem.

Gerhards, J. és Hans, S. (2013): Transnational Human Capital, Education, and Social Inequality. Analyses of International Student Exchange. In: *Zeitschrift für Soziologie*, 42(2): 99-117.

Gogolin, I. (2014): Stichwort: Entwicklung sprachlicher Fähigkeiten von Kindern und Jugendlichen im Bildungskontext. In: *Zeitschrift für Erziehungswissenschaft*, 17(3): 407–431.

Günther, B. és Günther, H. (2007): *Erstsprache, Zweitsprache, Fremdsprache. Eine Einführung*. Weinheim – Basel: Beltz.

Hagymásy T. és Könyvesi T. (2017): *Köznevelési statisztikai évkönyv 2015/2016*. Budapest: Emberi Erőforrások Minisztériuma Köznevelésért Felelős Államtitkárság.

Hegedűs R. (2016a): A LeaRn index és a tanulói teljesítmény területi összefüggése. In: *Educatio*, 25(2): 268-277.

Hegedűs R. (2016b): Tizedik osztályos tanulók teljesítményének területi különbségei. In: *Iskolakultúra*, 26(12): 16-30.

Hegedűs R. (2020): *Kompetenciák – hátrányok – térségek. Avagy honnan s hogyan jutnak el a hátrányos helyzetűek a felsőoktatásba?* Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó.

Hegy-Halmos N. (2018): *Mi a pálya? Az iskolai pályaorientáció szerepe és gyakorlata a hazai gimnáziumokban*. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó.

Hesse, H.-G., Göbel, K. és Hartig, J. (2008): Sprachliche Kompetenzen von mehrsprachigen Jugendlichen und Jugendlichen nicht-deutscher Erstsprache. In: Klieme, E. (szerk.): *Unterricht und Kompetenzerwerb in Deutsch und Englisch. Ergebnisse der DESI-Studie*. Weinheim u.a.: Beltz. 208-230.

Heyd, G. (1991): *Deutsch lehren. Grundwissen für den Unterricht in Deutsch als Fremdsprache*. Frankfurt am Main: Moritz Diesterweg.

Híves T. (2015): *Területi oktatáskutatás. Vizsgálatok az iskolázás területi folyamatairól*. PhD értekezés. Pécs: Pécsi Tudományegyetem.

Hufeisen, B. (2008): Wieso „Mehrsprachigkeit“ ein solch aktuelles Schlagwort? Eine vorläufige Bestandsaufnahme. In: *Frühes Deutsch*, 5(14): 4-7.

Imre A. (2000): Idegennyelv-oktatás a 90-es években. In: *Educatio*, 9(4): 701-716.

Józsa K. és Fejes J. B. (2012): A tanulás affektív tényezői. In: Csapó B. (szerk.): *Mérlegen a magyar iskola*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó. 367-406.

Klein Á. (2011): *A nyelvelsajátítástól a nyelvtanulásig. Anyanyelvelsajátítás – kétnyelvűség – idegennyelv-tanulás*. Pécs: Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar.
http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/nyelv_elsajatitas/index.html [2021. december 28.]

Kommission der Europäischen Gemeinschaften (2005): *Mitteilung der Kommission an das europäische Parlament und den Rat: Europäischer Indikator für Sprachenkompetenz*. Brüssel: Kommission der Europäischen Geimeinschaften.

Kovács G. (2014): Idegennyelv-elsajátítás. In: Pléh Cs. és Lukács Á. (szerk.): *Pszicholingvisztika 1*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 593-674.

Kozma T. (1973): Hátrányos helyzetű iskolai körzetek. In: Kiss Á. (szerk.): *Neveléstudomány és folyamatos korszerűsítés*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 494-507.

M. Nádasi M. (2011): A tankönyvek szerepe a tanítás-tanulás folyamatában. In: *Oktatás-Informatika*, 3(3-4): 26-31.

Nikolov M. (2003): Angolul és németül tanuló diákok nyelvtanulási attitűdje és motivációja. In: *Iskolakultúra*, 13(8): 61-73.

Nikolov, M. és Csapó, B. (2018): The relationships between 8th graders' L1 and L2 reading skills, inductive reasoning and socio-economic status in early English and German as a foreign language programs. In: *System*, 73(01): 48-57.

Nikolov M. és Víg T. (2012): Az idegen nyelvek tanulásának eredményessége. In: Csapó B. (szerk.): *Mérlegen a magyar iskola*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó. 241-288.

Öveges E. és Csizér K. (szerk.) (2018): *Vizsgálat a köznevelésben folyó idegennyelv-oktatás kereteiről és hatékonyságáról. Kutatási jelentés*. Budapest. https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/sajtoszoba/nyelvoktatas_kutatasi_jelentes_2018.pdf [2021. január 15.]

Petneki K. (2002): Az idegen nyelv tanításának helyzete és fejlesztési feladatai. In: *Új Pedagógiai Szemle*, 52(7-8), 147-160.

Petneki, K. (2015): Krisen im Fach Deutsch als Fremdsprache in Ungarn. In: János, Sz. és Nagy, Á. (szerk.): *Krisen als Wendepunkte. Studien aus dem Bereich der Germanistik. Beiträge der V. Internationalen Germanistentagung an der Christlichen Universität Partium Großwardein/Nagyvárad/Oradea 6-8. September 2012.* Wien: Praesens. 217-225.

Pusztai G. (2004): *Iskola és közösség. Felekezeti középiskolások az ezredfordulón.* Budapest: Gondolat.

Pusztai G. (2009): *A társadalmi tőke és az iskolai pályafutás.* Budapest: Új Mandátum.

Pusztai G. (2015): Tőkeelméletek az oktatáskutatásban. In: Varga A. (szerk.): *A neveléstudomány alapjai.* Pécs: PTE BTK NTI Romológia és Neveléstudományi Tanszék, Wlisslocki Henrik Szakkollégium. 137-160.

Rampillon, U. (1995): *Lernen leichter machen. Deutsch als Fremdsprache.* Ismaning: Max Hueber.

Réger Z. (1985): Beszámoló a „Halmazottan hátrányos helyzet és a nyelvi fejlettség” című folyamatban lévő kutatási projektum néhány eredményéről. In: *Műhelymunkák a nyelvészet és a társtudományai köréből*, 1: 87-118. http://mnytud.arts.unideb.hu/tananyag/szoc_l_gyak/reger_zita1985-beszamolo.pdf [2018. április 16.]

Réger Z. (1990): *Utak a nyelvhez. Nyelvi szocializáció – nyelvi hátrány.* Budapest: Akadémiai Kiadó.

Saraceni, M. (2008): English as a lingua franca. Between form and function. In: *English Today*, 24(2): 20-26.

Sebestyén K. (2017): Gimnáziumi és szakközépiskolai kétszintű érettségi eredmények vizsgálata német nyelvből. In: *Educatio*, 26(1): 121-128.

Sebestyén K. és Dusa Á. R. (2015): Idegennyelv-tanulási tervek és mobilitás nyelvszakos és nem nyelvszakos tanárok körében. In: Pusztai G. és Morvai L. (szerk.): *Pálya – modell. Igények és lehetőségek a pedagógus-továbbképzés változó rendszerében*. Nagyvárad: Partium, Budapest: Új Mandátum. 267-283.

Sebestyén K. és Hegedűs R. (2017): Középiskolások idegen nyelvi, szövegértési és matematikai eredményeinek vizsgálata társadalmi és területi tényezők mentén. In: *Modern Nyelvoktatás*, 23(2-3): 21-33.

Sominé Hrebik O. (2011): Az anyanyelv-elsajátítás és az idegennyelv-tanulás összefüggéseinek megközelítései – Egy közös értelmezési keret lehetősége. In: *Magyar Pedagógia*, 111(1): 53-77.

Szépe Gy. (2000): Nyelvészeti és nyelvpolitika megjegyzések. In: *Educatio*, 9(4): 639-650.

Taczman, A. (2014): Fremdsprachenunterricht ganzheitlich praktizieren lernen. In: Feld-Knapp, I. (szerk.): *Mehrsprachigkeit*. Budapest: Typotex, Eötvös-József-Collegium. 311-326.

Takács G. (2013): A német nemzetiségi oktatás rendszere napjainkban. In: *Neveléstudomány: Oktatás – Kutatás – Innováció*, 1(2): 76-89.

Tichy, E. és Ilse, V. (szerk.) (2014): *Deutsch in Mitteleuropa nach 1989. 25 Jahre Germanistikstudiengänge, Deutschlehrerausbildung, DaF-Lehrwerke und DaF-Unterricht*. Frankfurt am Main: Peter Lang.

Tóth Á. és Vékás J. (2014): Nemzetiségek Magyarországon 2001-2011. Etnodemográfiai folyamatok a népszámlálások tükrében. In: *Kisebbségkutatás*, 23(3): 36-72.

Veroszta Zs. (2010): A munkaerő-piaci sikeresség dimenziói frissdiplomások körében. In: Garai O., Horváth T., Kiss L., Szép L. és Veroszta Zs. (szerk.): *Diplomás pályakövetés IV. Frissdiplomások 2010*. Budapest: Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. 11-36.

Hivatkozott adatbázisok

Angol nyelvi érettségi 2007-2018

Az 1998/1999. és 2018/2019. tanévek közötti tankönyvjegyzékek német, mint idegen nyelv tanításához használható kiadványokat tartalmazó adatbázis

Az Oktatási Hivatal adatszolgáltatása (2019)

Köznevelési intézményben oktatott idegen nyelvek (KIR) (2016).

https://dari.oktatas.hu/files/kozerdeku/int_idegen_nyelv.xlsx
[2016. április 27.]

Működő köznevelési intézmények listája (KIR) (2016):

https://dari.oktatas.hu/files/kozerdeku/kir_intezmenyek_2016_04_15.xls [2016. április 27.]

Nemzetiségi, illetve két tanítási nyelvű nevelést, oktatást folytató köznevelési feladatellátási helyek listája (KIR) (2016):

https://dari.oktatas.hu/files/kozerdeku/kir_felhely_nemz_kettan_20160119.xls [2016. március 19.]

Német nyelvi érettségi 2007-2018

Némettanulás, illetve -tanítás Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében – Tanári adatbázis 2018-2019

Némettanulás, illetve tanítás Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében – Tanulói adatbázis 2018-2019

Nyilvántartási szám: DEENK/526/2021.PL
Tárgy: PhD Publikációs Lista

Jelölt: Sebestyén Krisztina

Doktori Iskola: Humán Tudományok Doktori Iskola

MTMT azonosító: 10039980

A PhD értekezés alapjául szolgáló közlemények

Magyar nyelvű könyvrészletek (2)

- Sebestyén, K.:** Általános iskolai idegennyelv-tanulás Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében.
In: Kutatások és látásmódok a Nyíregyházi Egyetemen. Szerk.: Kovács Zoltán, Nyíregyházi Egyetem, Nyíregyháza, 195-202, 2021, (Acta Academiae Nyiregyhaziensis, ISSN 2416-2981 ; 4.) ISBN: 9786156032393
- Sebestyén, K.:** Nyelvvizsgával rendelkezők a különböző képzési területeken.
In: A felsőoktatás (hozzáadott) értéke : Közéltések az intézményi hozzájárulás empirikus megragadásához. Szerk.: Pusztai Gabriella, Bocsi Veronika, Ceglédi Tímea, Partium ; PPS ; Új Mandátum, Nagyvárad ; Budapest, 234-247, 2016. ISBN: 9789631254471

Magyar nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (2)

- Sebestyén, K.:** Kon-Takt és Schritte international: egy nyelv, két szemlélet.
Képzés és gyakorlat. 17 (2), 149-160, 2019. ISSN: 1589-519X.
DOI: <http://dx.doi.org/10.17165/TP.2019.2.12>
- Sebestyén, K.:** Gimnáziumi és szakközépiskolai érettségi eredmények vizsgálata német nyelvből.
Educatio. 26 (1), 121-128, 2017. ISSN: 1216-3384.
DOI: <http://dx.doi.org/10.1556/2063.26.2017.1.11>

Idegen nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (1)

- Sebestyén, K.:** Differences in Foreign Language Choice of Students from Different Social Backgrounds.
Cent. Eur. J. Educat. Res. 3 (2), 78-86, 2021. ISSN: 2677-0326.
DOI: <http://dx.doi.org/10.37441/cejr/2021/3/2/9364>

Idegen nyelvű tudományos közlemények külföldi folyóiratban (1)

- Sebestyén, K.:** Auf die Spuren der rätselhaften Lehrbuchlisten: was zeigen die Zahlen uns darin?
Acta Univ. Sapientiae, Ser. Philol. 8 (3), 149-168, 2016. ISSN: 2068-2956.

Magyar nyelvű konferencia közlemények (1)

7. **Sebestyén, K.**: Miről olvasunk a sorok között?:: A május-júniusi, német nyelvi, emelt szintű, jeles érettségi vizsgák eredményeinek elemzése 2006-2013.
In: Tavasz Szél 2014 = Spring Wind 2014 Konferenciakötet: IV. kötet. Szociológia és multidiszciplináris társadalomtudomány, pszichológia és neveléstudomány, hittudomány.
Szerk.: Csiszár Imre, Kőmíves Péter Miklós, Doktoranduszok Országos Szövetsége, Debrecen, 403-410, 2014. ISBN: 9789638956088

További közlemények

Magyar nyelvű könyvek (1)

8. Óhidy, A., ford. **Sebestyén, K.**, Óhidy, A.: Élethosszig tanulni: az Európai Unió lifelong learning-konceptiójának adaptációja Magyarországon és Németországban 1996 és 2005 között.
Gondolat Kiadó, Budapest, 283 p., 2021. ISBN: 9789635561162

Magyar nyelvű könyvrészletek (3)

9. Fényes, H., Kovács, K., Dusa, Á. R., Fekete, A., Kardos, K., Kovács, E. M., Márkus, Z., Morvai, L., Nagy, Z., **Sebestyén, K.**, Varga, E.: Felsőoktatásban résztvevő hallgatók különböző kompetenciáinak mérési lehetőségei.
In: Ki eredményes a felsőoktatásban? Szerk.: Pusztai Gabriella, Kovács Klára, Partium Könyvkiadó, Personal Problems Solution, Új Mandátum Kiadó, Nagyvárad; Budapest, 66-78, 2015. ISBN: 9786068156699
10. **Sebestyén, K.**, Dusa, Á. R.: Idegennyelv-tanulási tervek és mobilitás nyelvszakos és nem nyelvszakos tanárok körében.
In: Pálya-modell: Igények és lehetőségek a pedagógus-továbbképzés változó rendszerében. Szerk.: Pusztai Gabriella, Morvai Laura, Partium Könyvkiadó, Personal Problems Solution, Új Mandátum Kiadó, Nagyvárad; Budapest, 267-283, 2015. ISBN: 9789631234008
11. **Sebestyén, K.**: Variációk egy témára: Közoktatási, tanárképzési és tanár-továbbképzési rendszerek Németország 16 tartományában.
In: Tanárképzési háromszögek: iskolák, fenntartók és képzők együttműködése. Összehasonlító országtanulmányok. Szerk.: Chrappán Magdolna, Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar, Debrecen, 75-102, 2015. ISBN: 9789634738886

Idegen nyelvű, hazai könyvrészletek (1)

12. Fekete, A., Hegedűs, R., **Sebestyén, K.**: First-Year English and German Language Teacher Majors' Profile: From Where? Who? Why and How?
In: New Aspects in European Teacher Education. Eds.: Falus Iván, Orgoványi-Gajdos Judit, Líceum Kiadó, Eger, 107-121, 2016. ISBN: 9786155621253

Magyar nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (3)

13. **Sebestyén, K.**, Nagy, B., Szabó, J. M.: LEGO készletekkel való fejlesztés lehetőségei a kora gyermekkori nevelésben.
Gyermeknevelés. 8 (1), 68-74, 2020. EISSN: 2063-9945.
DOI: <http://dx.doi.org/10.31074/gyntf.2020.1.68.74>
14. **Sebestyén, K.**, Hegedűs, R.: Középiskolások idegen nyelvi, szövegértési és matematikai eredményeinek vizsgálata társadalmi és területi tényezők mentén.
Mod. Nyelvokt. 23 (2-3), 21-33, 2017. ISSN: 1219-638X.
15. **Sebestyén, K.**: Kapcsolatok az idegen nyelvekkel.
Szakkoll. tanulm. (Hatvani István Szakkoll. DE TEK). 2, 93-100, 2013. ISSN: 2063-6059.

Idegen nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (1)

16. **Sebestyén, K.**: Tangram aktuell oder deutsch.com? Ein Vergleich.
Theorie Prax. Pädagog. 5 (1-2), 55-58, 2013. ISSN: 2061-425X.

Idegen nyelvű tudományos közlemények külföldi folyóiratban (1)

17. Hegedűs, R., **Sebestyén, K.**: Eine Fallstudie über die regionalen Unterschiede der ungarischen Schülerleistungen.
Glottodidactica. 46 (2), 55-74, 2019. ISSN: 0072-4769.
DOI: <http://dx.doi.org/10.14746/gi.2019.46.2.04>

Egyéb folyóiratközlemények (7)

18. **Sebestyén, K.**: A hátrányos helyzetűek tanulmányi sikerességének többszem pontú értelmezése.
Iskolakultúra. 31 (5), 125-128, 2021. ISSN: 1215-5233.
19. **Sebestyén, K.**: Book Review: Romina Meinig (2019): Zwischen Antiziganismus und Resilienz. Eine empirische Untersuchung erfolgreicher Sinti und Roma in Deutschland.
Int. Dialogues on Educ. Past Present. 7 (1), 185-187, 2020. ISSN: 2198-5944.
20. **Sebestyén, K.**: Book review: Ohidy, A. (2016). From multiple deprivation to a university degree - Successful educational careers of ten Roma and Gypsy women in Hungary.
Hung. Educ. Res. J. 9 (1), 139-141, 2019. ISSN: 2062-9605.
DOI: <https://doi.org/10.1556/063.9.2019.1.16>
21. **Sebestyén, K.**: "Szerintem a tanulás az egy kitörési pont".
Iskolakultúra. 28 (1-2), 129-131, 2018. ISSN: 1215-5233.
22. **Sebestyén, K.**: Book review: Tichy, Ellen & Ilse, Viktoria (eds.) (2014): Deutsch in Mittelosteuropa nach 1989. 25 Jahre Germanistikstudiengänge, Deutschlehrerbildung, DaF-Lehrwerke und DaF-Unterricht.
HERJ. 6 (1), 108-111, 2016. ISSN: 2062-9605.
23. **Sebestyén, K.**: A bölcsészképzés története 1895 és 1945 között.
Neveléstudomány. 3 (3), 84-86, 2015. ISSN: 2063-9546.

24. **Sebestyén, K.:** Book Review - Buchbesprechung: Gailberger, Steffen / Wietzke, Frauke (Hrsg.) (2013): Handbuch kompetenzorientierter Deutschunterricht.
Int. Dialogues on Educ. Past Present. 2 (3), 67-69, 2015. ISSN: 2198-5944.

Magyar nyelvű konferencia közlemények (2)

25. **Sebestyén, K.:** Miért éppen Tangram aktuell?

In: Minőség és versenyképes tudás : Neveléstudományi konferencia 2013. Szerk.: Fóris-Ferenczi Rita, Demény Piroska, Babes-Bolyai Tudományegyetem Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet; Doceo Egyesület, Kolozsvár, 329-336, 2014. ISBN: 9789730163414

26. **Sebestyén, K.:** Nyelvkönyvek a fókuszban: Tangram aktuell vagy deutsch.com?

In: Interdiszciplináris pedagógia és a fenntartható fejlődés: A VIII. Kiss Árpád Emlékkonferencia előadásainak szerkesztett változata. Szerk.: Buda András, Kiss Endre, Kiss Árpád Archivum Könyvtára; DE Neveléstudományok Intézete, Debrecen, 412-418, 2014. ISBN: 9789634737308

Idegen nyelvű konferencia közlemények (1)

27. Hegedűs, R., **Sebestyén, K.:** A case study about regional differences of Hungarian pupils' achievement.

Hung. Educ. Res. J. 9 (1), 123-127, 2019. ISSN: 2062-9605.

DOI: <https://doi.org/10.1556/063.9.2019.1.12>

A DEENK a Jelölt által az iDEa Tudóstérbe feltöltött adatok bibliográfiai és tudánymetriai ellenőrzését a tudományos adatbázisok és a Journal Citation Reports Impact Factor lista alapján elvégezte.

Debrecen, 2021.12.13.

